

Adăuga la lectură! Se face după necesitatea
 săptămânii, sau dintr-o săptămână la o săptămână de săptămână! 73

Numărul 32. Oradea-mare 11/24 august 1902. Anul XXXVIII
 Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Cu gândiri și eu imagină.

*Cu gândiri și eu imagină
 Înegrit-am multe pagini,
 S-ale cărții ș-ale vieții,
 Chiar din zorii tinereții.*

*Nu urmați gândiri mele,
 Căci noianu-î de greșele,
 Urmărind prin întunerid
 Visul vteți-mă cel chimeric.*

*Nevënd învêt și normă,
 Fantasia fără formă,
 Rătăcită-eră cu mersul,
 Negru î gândul, șchiop e versul.*

*Și idei, de altfel simple,
 Ard în frunte, bat sub timple,
 Eă le-am dat îmbrăcăminte
 Prea bogată fără minte.*

*Ele seamănă hibride
 Egiptenei piramide:
 Un mormânt de piatră 'n munte
 Cu icoanele cărunte.*

*Și de sfinxuri lungi alee, —
 Monoliți și propilee, —
 Fac să cređi că după poartă
 Zace-o 'ntreagă țară moartă.*

*Întri 'nuntru, suî pe treaptă,
 Nicî nu șcii ce te așteaptă.
 Când acolo! — Sub o faclă,
 Doarme-un singur om în raclă.*

M. Eminescu.

Teatru de societate.

Comedie in doue acte.
 (Urmare.)

Scena IV.

Agapie, Costache.

Agapie (sărind în sus.) Ișala și mașală... Bună idee ai avut Costache, — bună născocire am găsit la Codiță... Chestia e unde să găsim un pensionar? Am spus nevestei că lucrez legi la ministrul de interne, trebuie să-î aduc un ministru... și de n'oiu găsi pensionar, aduc un ministru adevărat...

Costache. Da ce, mă Agapie, ministrii sânt păpuși, să-î aduci așa cum vrei tu, în casă la tine?

Agapie. Tot păpuși sânt și ministrii, vere Costache, când e vorba la adecă. Și dacă nu găsec o păpușă care să-mî imiteze pe un ministru, oiu căută un ministru care să imiteze o păpușă, că d'ăștia avem destul.

Costache. Stai c'am găsit. Cunoșci pe Răbdacovici? e pensionar al statului și pensionarul tuturor cluburilor, plus al cafenelei Fialcowsky. Pentru doue halbe și-un cognac, e al teū.

Agapie. Ce spui? Îi daū, vere Costache, îi daū... numai să nu ceară mai mult. Nu vreaū să me calicesc.

Costache. Las' că nu te calicesci. De când se face teatru în casă la tine, vėd că am ajuns și noi actori!...

Agapie. Comedie e și viața noastră, Costache. Așa a vrut Pronia. Haide să găsim pe Răbdacovici, — iar de seară... tralala, și iac' așa... (Sare într'un picior.) Am întinerit cu zece ani! Dar tu?

Costache. Eū am întinerit mai de mult.
 (Ies luându-se după gât.)

Chiriaşa se esecută numai decât, dar de astă dată cântă cu aşă foc, încât impresiunea mea avu aceeaş intensitate ca prima oară.

Starea mea psihică nu scăpă observaţiunei Corneliiei, de aceea me întrebă cu vorba inecată :

— Ve place atât de mult ?

— Da, dşoară ; şi apoi esecuţiunea atinge sublimul...

Am respuns întrebării sale să nu fiu audtit de chiriaşe care cântă ca o privighetoare în zori, pitită în ramuri.

— Nu şcieam, îngână Cornelia, îngălbenind de mânie.

Eū me perdusem în reverie : ultimul refren din „Vorei murir“ me fermecase. Voiam în acel moment să-ı aduc laude şi nu găsiam cuvântul ce exprimă adevărul. Mi se înşirau în minte crâmpee de versuri, dar toate le găsiam slabe.

Me sculai şi făcui un compliment sincer înaintea chiriaşei care terminase.

Dēnsa roşi. În tăcerea mea ea ghici totul.

Vremea trecuse repede. Incepuse a amurgı.

Popa Neculai care sosise din tērg chemă fetele la masă. Tocmai atunci intră pe poartă şi Tudorel. Cornelia, cu voia fără voia ei a trebuit să ne părăsească foarte turburată. Eū me pregătii de plecare, dar chiriaşa me opri, pentru a me înţelege definitiv cu mama ei în privinţa orelor de meditaţie ce urmă să fac cu fiica sa. Prin urmare am stat. În timp ce eū cu chiriaşa ne întreţineam în salon despre literatură, Cornelia întunecată cum ne părăsise, n'a mai stat la masă, ci trecend în salonul ei, sub pretext că o doare capul, s'a pornit pe plāns.

Lângă noi veni şi dna Răinu, pe care o vedeam de prima oară. Me sculai dar în picioare şi i sărutaı respectuos mâna.

Fiică-şa me recomandă :

— Dl este, mamă, poetul de care ți-am vorbit şi viitorul meū profesor.

— Sūnt veselă, dle, că am avut fericirea să ve cunosc personal, grăi dēnsa.

Discuţiunea ce urmă, se învêrti împregiurul lui Tudorel, mulţumită căruia ne-am cunoscut şi-l binecuvēntam în gând.

— Pēcat că n'are talent la învăţatură, zise dna Răinu.

Dar la vorba ei, audirām de la masa proprietarilor un chirăit de copil. Eră Tudorel, pe care părintele seū îl binecuvēntă când cu dreapta, când cu stānga, pentru motivul că şi pe ziua de azi a perdut timpul de geaba, fără să facă lecţie cu mine.

În faţa nevoiei, Tudorel promitea că n'are să mai umble haimana, că se va aşterne pe carte etc...

După ce se potoliră lucrurile vis-a-vis, am întreat pe chiriaşe de dl Răinu, la care întrebare mi s'a respuns că se află la Viena cu o afacere.

Dşoara Răinu aduse vorba de meditaţie.

— Va să zică sūnteți hotărîtă să luați lecții de limba română ?

— Da, dle Vulcan ; din ziua de când v'am făcut cunoşcința, am vėdut cât de puțin mi-ı cunoscută limba română, căci trebuie să știți că, după tată sūnt banațeană din Sadova și țin să me perfecționez în limba tatei cel puțin, la nivelul limbei germane, care-mı aparține după mamă.

— Dar dşoară, vorbiți mai clar și mai frumos ca mine româneşce.

— O, știu eū cât știu și ce mai imı trebuie să învăț și pentru aceasta o să am nevoie de ajutorul dvoastre ; căci nu e acelaş lucru a vorbi o limbă cu a o cunoaşe în toate amēnunțimile ei ; de aceea v'aş rugă, dacă timpul ve va permite, să ve ocupați și cu mine de 2 ori pe săptămână cel puțin.

— Și chiar în fiecare zi, dşoară ; numai să nu vi se urască.

— Din contra, dle Vulcan ; voiți fi cea mei silitoare elevă.

La vorba ei mi se părū că se deschide înaintea mea o nouă lume „cu alte ceruri, cu alți zei“.

— Atunci când începem, dşoară ?

— Eū sūnt dispusă și de mâne, numai dvoastre să puteți.

— A medită e meseria mea, dşoară, și de aceea sūnt dispus să viū în fiecare zi.

— Cu atât mai bine. În privința prețului cred că ne vom învoi sau dacă credeți, putem hotări de pe acum.

— În prinința prețului dşoară, rămâne să-l fixăm atunci, când voiți avea plăcerea de a constată un progres real, căci altfel nu ve pot da notă de trecere și în atare cas trebuie să știți că refuz ori ce plată...

Cuvintele mele din urmă provocară un ris din partea noastră.

Me sculai de plecare. Sărutaı mâna dnei Răinu și când am întins mâna fiicei sale, aceasta se îmbujură la față și nu îndrăzni să me privească în ochi.

Se temea şireata să nu-ı tradeze ochii vre-un gând ascuns ce-l nutriă în suflet...

Am eșit în stradă și când mi-am întors capul la distanță de vre- 200 pași, chiriaşa me urmăria cu drag din pragul porții, până ce am cotit strada Jianului.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

A l d ă m a ș u l .

— Anecdota populară. —

— Mēi badeo ! unde-ai plecat ?

Un cunoscut l-a 'ntreat.

— Merg, a zis să-mı cumpēr boi,

De vreai haıdem amēndoi.

— Bine dar, iar l-a 'ntreat,

Funie ț-ai cumpērat ?

— Cum nu ? acesta a zis,

Nu veți că-s cu ea încins ?

— Așă dar, zise, haıdem

Aldămașul ei să-l bem.

— Să bem da, a respuns el,

Pân' om hodini nișel.

Deci în cărciumă intrând

Și la rachiu începēnd,

Se 'mbētară amēndoi

Și își uitară de boi...

Când s'au trezit au vėdut,

Că toți banii ț-au bēut.

I. T. T. Constanța.

Datină și credințe populare românești.

— Din comitatul Hunedoara. —

F de obște cunoscut că Românii sunt unul dintre popoarele cele mai bogate în obiceiuri și credințe de tot felul. Coloritul, în care ele ni se prezintă, dau dovezi adese de rămășițe antice; probează o fantasmă vie, puternică, dar totodată și o superstiție, cari toate evident arată cu degetul spre originea Românului ascunsă în afunzișul vremurilor.

Datinile și credințele românești, de și în esență de multe ori sunt indentice în toate țările locuite de Români, totuși în detaliuri ele variază mult după regiuni.

În cele următoare voi scoate în relief câteva datini și credințe mai remarcabile din un cerc mic de Români hunedoreni.

I

În giurul nou născutului.

Cel mai apropiat și mai sincer îngrijitor atât al mamei cât și al pruncului în primele trei zile de la naștere, fără îndoială, e moașa. În cadrul ei de activitate cade și alimentarea lăuzii debile cu tot ce știe ea pregăti mai bine, mai gustos. E datină prefăcută în datorie, ca moașa să ducă mâncările cât mai întregi: ca și sănătatea mamei și a copilășului să rămână neștirbită. În ziua primă de obicei, în loc de pâine se aduc plăcinte groase; în a doua o pâine întreagă; iar în a treia o pogace mare împodobită cu pupi. Această pogace are mare rol în tot timpul de șase săptămâni când mama își pierde laptele. Asupra ei vom mai reveni.

E obicei să se prindă postav roșu de pragul ușii, ce răspunde în odaia nou-născutului: avis celor ce intră „să-și aducă aminte“ și să zică când ved copilășul „pfui! nu ei-ai diocia“.

Moașa în cele dintâi trei zile ia zălog de la „copiii strini“, cari intră în casa micuțului. Dacă născutul e băiat, atunci de la toți băieții cari intră se ia „colopul (pălăria) din cap“; iar de la fete se ia cișcinieul (năframa) de cumva născutul e fetiță. Zăloagele se înapoiază apoi după câteva minute. De la ceilalți oameni strini (streini) se ia din haine o scanță (scamă) și se pune ori lângă ori sub prunc, ca aceia „să nu-î fure somnul“. Femeile, cari au copil la sân, în timp de șase săptămâni, au obiceiul să improașce cu lapte atât copilășul cât și mama pruncului, ca aceasta să nu-și piardă laptele. Femeile cari n'au lapte, au să iae puțin pe micuț în brațe ori să-l ridice un pic, ca acesta să fie scutit de boala urită, „buba spurcată“.

Cât țin cele șase săptămâni, în toată mercuria și vineria la ciupă (scaldă) atât dimineța cât și seara se aprinde luminarea de la botez și se ține la capul pruncului, ca acesta toată viața să fie scutit de moartea prin foc.

Troaca de sealdă nici odată să nu se așeze sub pat cu gura în jos, că atunci moare copilul.

Timp de șase săptămâni mama are să fie precaută să nu asfințească cumva soarele pe scutecile (cârpile) copilășului, ca acesta să nu capete boala dureroasă numită „fapt“, care în felul pojarului acoperă întreg obrazul. La casă că din negrija mamei, copilul a căpătat aceasta boală, cura lui se face în două chipuri:

Se duce pruncul la „căminul covaciului (faur)“, unde acesta înmoaie „mătăzul“ se de paie în apa de stimpărat fierul, și îl stropesce bine pe obraz cu astfel de apă murdară. Dacă acest medicament n'a folosit, atunci se crestează cu cuțitul vârful coșii și a urechilor mâții (pisicii), iar vârful sângerând se poartă pe de asupra obrazului. Și se duc bubele ca și luate cu mâna.

Unghiile copilășului care n'a implinit anul, să nu se taie cu foarfecile ori cu cuțitul, ci mai bine să le delature mama cu dinții proprii. Altcum pruncul când va fi mare are să devină hoț.

Leagănul copilului să nu se legene gol „că atunci cere altu“ și țeranul nu prea iubește copiii mici.

La cămeșile cele dintâi ale copilășului mai mic de un an, nu e bine să se prindă mânicele deplin, ci să se lase descusut „pe la subsuori“ spaț de patru degete, fiind vorba că „cămeșa pruncului, ce n'o 'mplinit anu să nu se gace de tăt, că ahasta însămnă moarce.“

Cât ține anul prim, ori până când copilul n'a început a „bomborozii“ adecă a rosti cuvintele dintâi, mama să-l ferească, ca de foc, de oglindă, să n'o vadă cumva, că atunci amuțeșce.

Econoamele de câmp sunt silite să ducă afară cu sine și copilul „încă crud“. Ca acesta să fie scutit de eventuale spărieturi pe drum, mama duce strins de copil, în brațe, o nuia de mătură, pe care o ține tot lângă el și la rentoarcere.

Când copilul adormit se schimbă dintr'un loc într'altul, fie la câmp, fie acasă, se ia de sub el puțin pământ ori frunză etc. și se pune tot sub el în locul unde se așează, ca să nu-și piardă somnul. Dacă copilul adormit e purtat pe drum, atunci corpul luat de sub el se duce cu copilul până acasă, tot pentru liniștea somnului. La casă că pruncul e dus la câmp în troacă, atunci pentru spărietură se pune lângă el o bucată de fier.

Când copilul e lăsat singur în casă, pentru ca să fie păzit de primejdii, e datină să se așeze „vătrarul“ lângă el.

Cămașa cu care la șase săptămâni se duce pruncul la biserică, are să se facă „cu țocu 'mpoc“ într'o zi și e obicei ca s'o pregătească o femeie strină, a cărei părinți ambii sunt în viață.

În cele șase săptămâni de la naștere adeseori mama își poate pierde laptele. Ca să și-l recâștige, e obicei ca mama să-și vère în sân o bucată de pogace moșască, o ceapă crestată și sărată, cari toate au primit de la ursitori putere de-a tămădui.

De degetul cel mare al piciorului drept își leagă fașa pruncului și astfel merge la vale, unde înmoaie pogacele în apă și o mănâncă cu ceapă, iar cu piciorul drept de trei ori dă în apă. Această procedură se poate face și la fântână scoțându-se apa pe „vălău.“

Emil V. Degan.

Fiecare femeie e satisfăcută de chipul ei, pentru că nu-l critică nici odată.

*

Jurămintele îndrăgostiților sunt scrise pe nisip, și ca dânsul sunt duse de vânturi.

*

Amorul e cel mai frumos episod din romanul vieții.

important. Am urmat-o, iar ea cu zimbetul pe buze, me pofti să iaț loc pe canapea.

— Aveți să-mi comunicați ceva important, dșoară, am întrebat-o mirat.

— Da, foarte important.

Vorba inșe i se inecă în gât și fața ei deveni ca lămâia.

— Te-am chemat, urmă ea, să ved și eu cum faci poeziile.

— Această chestine la dta e importantă, dșoară ?

— Negreșit că da; acum 10 zile am observat cum în fața chiriasei ai scris în câteva momente un sonet; aș dori să ved, dacă și în fața mea poți fi aceiaș poet.

— Cum ved eu vrei să me puț la încercare.

— Da; Vreau să descopăr o taină: me ghicești.

— O taină! Nu pot ghici de loc, fiind că imi lipsește darul.

— Ba te prefaci; să ți-o destăinuesc eu.

— Te ascult.

— Poesia acea e rezultatul iubirei dtale ce nu treșci pentru chirișa noastră; nu este așă, dle poet ?

— Ilo, ho, am isbucnit în hohote; dar cum ai dedus dta una ca asta când eră prima dată, când ne vedeam.

— Nu face nimic; iubirea n'are nevoie de veacuri să incolțească într'o inimă.

— Sânt încântat că te pricepi în teoriile atât de subtile ale amorului, dșoară; cu toate aceste imi pare ciudat lucru să deduci din alcătuirea unei poezii, iubirea mea pentru chirișa dvoastre.

— Atunci, dacă nu e așă precum zic eu, concepe dacă-ți dă mâna o poezie și în fața mea.

— Pentru dta vrei să zici.

— Fie și așă; veți că nu poți ?

Cornelia ridea ironic, așă cel puțin i se părea ei că ride.

— Dta o spuț ?

— Și sânt sigură că nu vei isbuti — pentru că n'ai în față obiectul adorațiunei...

— Și eu ca să-ți dovedesc că te 'șeli, te rog să-mi dai voe un moment.

Am pus o foae volantă pe masă și luând creionul în mână, am scris 4 strofe în care cântam de porunceală persoana Corneliei la nivelul ei intelectual, voind să-i dovedesc că nu-mi lipsește nici rime, nici pietroare destule pentru a fi un poet de ocașie.

În mai puțin de un sfert de oră i-o presintați. Cornelia apucă nervos în mână foaia volantă, o ceti și cu zimbetul mefistofelic pe buze, me părăsi, trecând la chirișe, spre a-i dovedi că eu nu sânt decât o mașină poetică — vorba ei — că dacă am scris acel sonet acum 10 zile, nu l-am scris din iubire, căci dacă ar fi să creadă în una ca asta, apoi și pentru dēnsa nutresc acelaș sentiment, ca dovadă i presintase chirișei crâmpeiuț acela de poezie un fel de trofeuț luat de dēnsa de pe câmpul iubirei la care venia să se angajeze.

Orī și cum s'ar fi rezolvat aceasta problemă, Cornelia eră victorioasă de o cam dată.

Ea a cređut că a isbutit să spulbere iluziunile ce-și făcuse despre mine chirișa și că nu va mai gândi la acela care i cântase în moment de inspirațiune, nu de porunceală, calitățiile ei.

Singurătatea și tăcerea din salon începū a me plictisī.

Mi se părea că me inăbuș; nu puteam suferi atmosfera asta; de acea am eșit din salon, pentru a-mi luă locul la masa de sub dud. Cornelia și chirișa me priviaū din gang. Me uitaț la ele cu interes: pe buzele Corneliei am surprins surisul ei mefistofelic, pe ale chirișei un zimbet care imi detea să inteleg că ea suferă.

Se vede, treaba avea nevoie de a-mi vorbi, de de acea într'un moment de iresistență, o audif:

— Mai poftim și pe la noi, dle Vulcan, dacă ve face plăcere.

Inima mea sta să-mi sară din pept de bucurie la invitațiunea ei; părea că-mi ghicise chirișa gândul.

Am făcut 3—4 pași și me găsiț în pragul gangului unde dēnsa me întimpină călduros.

Pentru a doua oră ne stringem de mână ca doi vechi prietini, cari se regăsesc după o lungă despărțire.

— Așă dar nu m'ați dat uitării, am zis trecând în salonul ei de primire.

— Cum v'ați putea inchipui așă ceva, dle... apoi urmă mai departe: Șeiti ce, dle Vulcan!... Dvoastre tot așteptați colo sub dud până să ve vie elevul să-l meditați; v'aș propune, dacă nu v'ar derogă, bine n'țeles, ca în timpul acesta să me meditați pe mine.

Am cređut că glumește, mai cu seamă când am audif risul sgomotos al Corneliei care tindea să dea situațiunei o notă ridicolă.

— De ce riđi, dragă Cornelio; ce fel, ai cređut că am glumit ?

— Ba nu; rid fiind că n'am ce face... ha, ha, ha!

— N'am glumit de loc, dragă; am vorbit și mamei despre asta și mi-a aprobat cererea; șeii bine cât de slabă sânt în materie literară, când e vorba de limba română, de vreme ce am absolvit cursul secundar la Viena.

Cornelia continuă risul ei nervos, — iar eu am întrebat:

— Vorbiți serios, dșoară ?

— Foarte serios, dle; de ce m'aș genă față de dvoastre să mărturisesc că am nevoie să fiu inițiată în literatura țerii noastre, de care sânt profană.

— Sunteți modestă, dșoară.

— Ba profană, dle și tocmai acest fapt me determină să m'apuc de n'vețătură.

— Mieu plus tarde que jamais, intrerupse Cornelia, ironic.

— Chiar vorba ta, Cornelio.

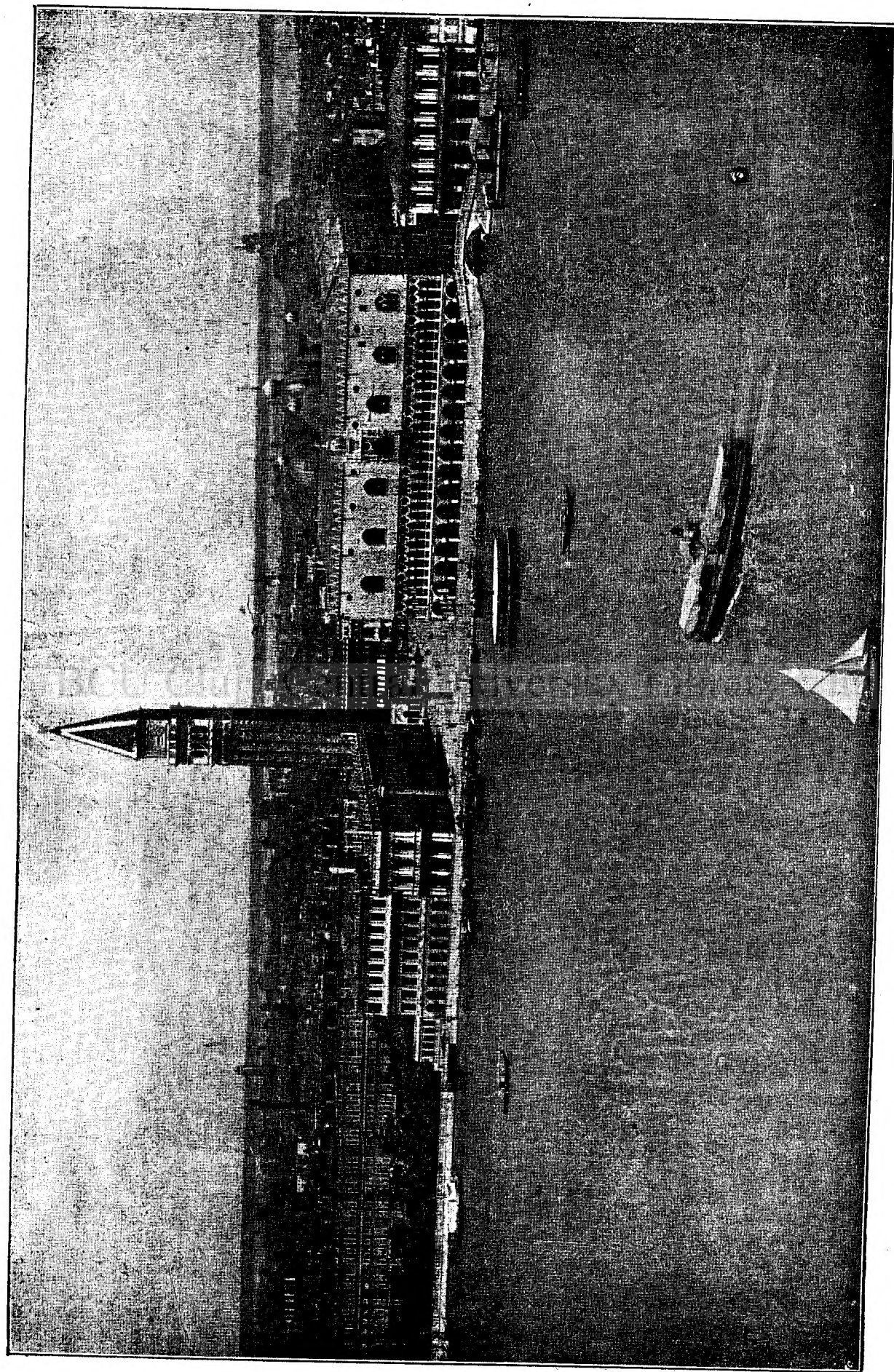
În salon erău mai multe canapele: una venia în dreptul pianului pe al căruț scaun ședuse chirișa. Pe canapeaua acea luasem eu loc și în tot timpul discuțiunii nu me uitam decât la dēnsa, lucru ce nu scăpase din vedere Corneliei.

— Așă dar doriți să ve fiu profesor.

— Din tot sufletul, dle Vulcan.

Modul cum pronunțase chirișa cuvintele: „din tot sufletul“ includase pe Cornelia care-ș mușcă buzele, gândindu-se că vestea ei cu poezia remăsese fără nici un efect, că chirișa își prepară terenul iubirei cu mai mare dibăcie și grabă de cum și-ar fi inchipuit ea, cu gând de a me sustrage cu deservșire influenței sale; cu deosebire, când a audif că mi-am esprimat dorința că aș dori mult să ascult pe chirișe cântându-mi „Vorei murir“, Cornelia schimbbase fețe, fețe...

Continuă la 378

Partie din Veneția cu turnul Campanille.

Scena V.

Roseta apoi *Cică*.

Roseta. Repetăm de foc... Am atâta de vorbit, că me simt obosită... Sunt o cucoană bătrână, cică-litoare și geloasă, pe de-asupra, de bibiloiu meu.

Cică. A! Sunteți aci, doamnă?

Roseta. Ce cauți aci, bărbate? Nu știi că sunt geloasă fără seamăn? Vrei să faci curte vre unei cuconițe? Îți scot ochii, bărbate! (Ride cu hohot.) Așa e că am groaznic rol în piesă?

Cică. Și cum s'a nemerit, eu să fiu bărbatul dvoastre al bătrân, în piesă...

Roseta. Dvoastre ați ținut să-l jucați. Par' că nu mi-a spus autorul?

Cică. Indiscret autor! — Da, doamnă, am ținut să joc rolul ăsta, ca să pot fi aproape de dvoastre...

Roseta (cu demnitate). Domnule Topuz, nu mai sântem la repetiție în rolurile noastre.

Cică. Știu, doamnă, d'aceea am și schimbat. Ați uitat oare timpul când imi acordați, ca domnișoară, o atențiune binevoitoare care me măguliă...

Roseta. Da, domnule, imi aduc aminte, am avut această slăbiciune fiind că, să ve spun sincer și fără sfilală, imi apăruseți atunci nu ca un curtesan de profesiune, dar ca om de simțământ. M'am depărtat înse de dvoastre și am luat pe *Cilibiu*, fiind că dvoastre erați din acei tineri cari se adresează tuturor fetelor c'un anume repertoriu de măguliri, pentru a se face plăcuți lor, dvoastre vorbiți pentru a ne deșteptă vanitatea, pentru a ne aprinde inchipuirea, pentru a ne falsifică inima... *Cilibiu* a corespuns așteptării mele, e bărbatul ce-am dorit și apelul dvoastre la timpul de atunci e o glumă necuviincioasă... Sunteți mulțumit de explicațiune...

Cică (ironic). Sunteți crudă, doamnă...

Roseta. Domnule, adevărul poate să supere, înse are și darul că pune pe fie-care la locul se... (Un glas din lăuntru strigă: Dle Topuz!)

Cică. Regret că sunt chemat, căci...

Roseta. De prisos, domnule...

Cică (o salută — și în dreptul ușei din dreapta se întoarce spre ea — șieși). O! virtuți de carton! (Iese.)

Scena VI.

Roseta, *Cilibiu*.

Roseta (supărată). Sunt de-o impertinență don-Juanii ăștia...

Cilibiu. Fără de voe, pe când me desbrăcam în sală, am audit lecțiunea ce-ai dat dlu Topuz...

Roseta (cudrăgălașie). Ba mi se pare că ai ascultat cu voe, gelos iubit ce ești!

Cilibiu (sărutându-i mâna). Zeu nu... zeu nu, crede-me... Și apoi, gelosia nu dovedește iubire? Numai ca patimă e o tiranie; cum e la mine, e o manifestare a părerii de reu că nu pot fi lângă tine totdeauna, în toată clipa...

Roseta. Atât de mult me iubești?

Cilibiu. Sunt din acele firii, *Roseta*, pentru care există viața fiind că există iubirea...

Roseta. Cât me faci de fericită căci imi vorbești așa... Graul teu e însuș simțământul, pururea statornic și dulce...

(Un glas din lăuntru: dle *Cilibiu*.)

Cilibiu. Am sosit la timp. Me chiamă. Vii și tu?

Roseta. Nu; stați să me mai odihnesc...

Cilibiu. Te-aș sărută, da mi-i să nu ne surprindă vr'un ochiș indiscret... La revedere... (Iese.)

Scena VII.

Roseta, *Eduard*.

Roseta (ședând). Da, îl cred, fiind că adevărul are un accent pe care minciuna nu-l poate imită în perfecțiune, decât când e vanitatea în joc...

Eduard (la ușe). A!... voilà mon petit-four... (Înaintând foarte curtenitor.) Ve odihniți de ostenitorul dvoastre rol...

Roseta. Da, dle... (Aparte.) Alt neam de curtesan...

Eduard. Rolul meu est très ingrat, mme...

Roseta. Cu toate astea e în genul dvoastre...

Îmi învățați bărbatul să s'apuce de ștregării...

Eduard. O! mais non, par exemple... Cunoște foarte puțin pe dl soțul dvoastre...

Roseta. În piesă, domnule, în piesă...

Eduard. A! c'est vrai... Uitasem... Sunt așa de departe cu gândul de la piesă când ve ved pe dumneavoastră...

Roseta. Cu adevărat? (Ironie.) A! dar știți că me măguliți, că me urcați până la al nouelea cer?

Eduard (apropiindu-se încântat). Parole? Est — ce vrei? O! mme! Aș fi cel mai fericit când sentimentul meu ar avea echo în inima dvoastre... Vous êtes si adorable...

Roseta (ironic). Și dvoastre etern adorator, nu-i așa? Eū me înnebunesc după eternii adoratori...

Eduard (ședând lângă ea). O! mme!

Roseta (ridicându-se). Spuneți drept, ați mai iubit așa de teribil ca acum?

Eduard. O! non, mme... C'est pour la première fois... J'ai eu des amourettes mais pas un grand amour comme pour vous...

Roseta. Nu mai spuneți! O! atunci sunteți foarte periculos... și eū sunt o fricoasă... Doamne... Ce fricoasă... (C'un hohot de ris se îndreptează spre fund și țese.)

Eduard (cu gura căscată). Est-ce quelle se moquerait de moi, par hasard...

(Un glas din lăuntru: dle Muțunoglu.)

Și doar nu-s prost... Je me rengerei! (Iese.)

Scena VIII.

Cică, apoi *Modesta*.

Cică (iese ridând cu hohot). Ei, bravo! nostim e *Cilibiu*. Î-am sărutat mâna nevestisei, la replica mea de ieșire, și el mi-a strigat că nu-i în rol. Bărbații ăștia însurați sunt comedie!

Modesta. Pardon, domnule... doamna Răsmeriță...

Cică (șieși). Tiens! tiens! elle est chic... la mignone!

Modesta (șieși). Ce se uită ăsta așa la mine?

(Trece înainte.)

Cică. Pardon mme... Cu cine am onoarea?

Modesta. Aveți onoarea, dle, să vorbiți dșoarei *Modesta*, modistă...

Cică. Modestă și modistă? (Aparte.) Modistă și modestă... ce n'est pas naturel... (Ei.) Și stați poate și 'n strada *Modestiei*!

Modesta. Ba nu, domnule, stați în strada obrășniciei... (Aparte.) Ia așa! Să nu me creadă proastă...

Cică. M'ați păcălit, mlle...

Modesta. Găsește el cine nu caută...

Cică. Și ziceați că doriați a vorbi dnei Răsmeriță...

Modesta. Dacă nu ve este cu supărare...

Cică. Cât aș dori s'o pot înlocui... Aș avea plăcerea să mai vorbesc cu dvoastre.

Modesta. Nu înțeleg ce-ați avea de vorbit c'o modistă...

Cică. Atât de modestă? -- Să ve întreb la ce magazin lucrați?

Modesta. Domnule, sunteți foarte curios și cine știe multe, nu trăiește mult...

Cică. Parole?... (E strigat.) Viu! Viu... dsoară, pe dna Răsmeriță o găsiți... o găsiți în fund, colo...

(Iese.)

Modesta. Monșerii ăștia au devenit insuportabili de-o vreme 'ncoa... (Se depărtează spre dreapta.)

Scena IX.

Modesta; Ninel.

Ninel. A! dta ești, domnișoară...

Modesta. Da, domnișoară. M'a trimis mme Briol să ve întreb când poftiți să încercați rochile, dvoastre și sora dvoastre.

Ninel. Ce fel? de pe-acuma sunt de încercat? Mâne dimineață venim de sigur... Dar rochia mamei?

Modesta. Dup' ale dumnevoastră, fiind că e mai grea puțin. O pot vedea pe dna s'o întreb în privința dantelei dacă mai pune Bruxelles, ca în cazul ăsta să putem comandă.

Ninel. Poftim, dsoară, te rog, treci coala și o s'o găsești pe mama. (Îi arată în stânga pl. III.)

Modesta. Ve mulțumesc, dsoară. (Iese.)

Ninel. (după ce se plimbă puțin gânditoare.) Curios... Nu știu de ce dl Turel nu-mi mai face impresiunea plăcută care mi-o făcea mai nainte... A! iată-l... Sigur că pe mine me caută...

Turel. (intrând, șieși.) Iată-o... Am să-i spui tot de astă dată... (innaintează spre ea.)

Scena X.

Ninel; Turel.

Turel. Ai terminat, imi pare, pentru actul I, domnișoară?

Ninel. Nu încă, domnule Turel. Mai am o scenă, la sfârșit, mică inse, micșoară.

Turel. Cum îți pare rolul?

Ninel. Frumuseț, dar prea serios pentru mine.

Turel. Mu-ți plac lucrurile serioase, dsoară?

Ninel. A! nu zic asta. Nota mea caracteristică e să fiu sglobie; inse în chestiunile care cer serioșitate, am bunul simț să înțeleg aceasta, totuș, fără să fac paradă de serioșitate.

Turel. (c'un ottat ușor.) A! dsoară, dta ai însușiri sufletești care farmecă și robesc.

Ninel. Domnule Topuz, te rog...

Turel. O! nu crede că-ți fac complimentele banale ce de obicei se șoptesc domnișoarelor în timpul danțului, ca un fel de „passe-temps agréable“ din partea tinerilor curtenitori... Ce-ți spun eu, dsoară, e expresiunea curatului adevăr: așa ved, așa simt, așa spun...

(Va urmă.)

N. Radulescu-Niger.

N u m a i e ũ.

*Și se plâng și codrii 'ntregi,
De se ved lacremi pe crengi;
Plânge însuș cerul sfânt,
Versând lacremi pe pământ;*

*Plâng și zorii și-amurgul plânge,
De un dor ce nu-l pot stinge,
Și isvoarele din crâng
Cât e lumea se tot plâng.*

*Mumai e remai o stâncă
Și durerea mea adâncă
N'o mai plâng, nici n'o mai cânt,
Fără 'n suflet o 'nmormânt.*

V. B. Munteneșu.

Icoane din viață.

(Urmare.)

6. Amor și gelosie.

Popa Neculai imi oferise bucuros 50 lei lunar să-i meditez băiatul acasă, unde credeam cu toții că va face progrese la învățatură.

Dar ne-am înșelat amar, căci Tudorel potrivea așa lucrurile încât să nu facă mai mult de 3 lecții pe săptămână cu mine.

Eu la ora determinată me găsiam sub dudul din mijlocul curții și la vederea mea sërmana preoteasă, trimitea pe bucătăreasă la apus, pe fata din casă la răsărit, în căutarea lui Tudorel căruia nu-i mai deteau de urmă, de oare-ce dlu, pe vremea aceea era ori prin lunca Jiului, sau la heleșteul Bibescului cu alte haimanale — la scaldă.

Eu aveam grije să-mi iau cu mine totdeauna o carte de cetit, iar când urmă s'aștept prea mult pe Tudorel, mai puneam mâna pe creion și tieluiam din fugă vre-o nouă poezioară — inspirat de aparițiunea musei de alături — chiriașa se 'ntelege.

În câteva săptămâni chiriașa ajunsese doamna inimii mele. Negreșit, era prima oară când inima-mi încercă sentimentul iubirei.

Me iubiă dënșă — cine șcie.

Dacă se întemplă să apară în gang, să dea de mâncare canarului, o sălutam înfiorat de plăcerea provocată de surisul ei fugitiv, să nu fie observată de fetele proprietăresei, căci Cornelia, în deosebi, pândiă și-și consacra orele studiând pe după perdea cel mai mic gest al meti, cea mai mică mișcare ce o făceam.

Cornelia ne spionă.

De multe ori veniă lângă mine fără de veste, să me surprindă ce seriū. Bănuțala ei că aș nutri iubire ascunsă chiriașei, o făcea să fie geloasă și cu timpul să-și manifeste pe față această gelosie.

Astfel, într-una din zile, pe când preoteasa lipsiă de acasă, sub pretext să nu fiu espus căldurei solare, în așteptarea lui Tudorel, m'a invitat să trec în salon, unde e răcoare, având a-mi comunica ceva

Despre alcoolism.

Ce înțelegem prin alcoolism? -- Prin alcoolism se înțelege totalitatea modificărilor vătămătoare produse asupra organismului nostru de abuzul băuturilor alcoolice.

Când zicem „Abuzul băuturilor alcoolice“ nu trebuie să ne referim numai la bețivi, adică la acei ce beau la intervale de timp mai mult sau mai puțin lungi, vin sau diferite băuturi spirtoase, până ajung în stare de beție; numărul acestor oameni e relativ destul de restrâns; vrem să vorbim înse de alți oameni, al căror număr e foarte mare și care fără a se îmbătă nici odată, întrebuițează băuturile alcoolice în abundență, fie la masă, fie în timpul zilei, din obișnuință; densii nu se consideră câtuș de puțin alcoolici, nu pot admite că sunt bețivi pentru cuvântul că nu se îmbată nici odată; totuș nu mai puțin sunt espuși la toate consecințele morbide ale alcoolismului; la densii alcoolismul e cronic: alcoolul lucrează în mod lent dar constant. Aste sânt s. ex.: toți aceia cari la masă nu beau apă ci numai vin; care trecând pe la diferite cărciumi sau băcăni, beau regulat înaintea mesei câte 3—4 sau cinci țuici, îndemnându-se cu prietenii, făcându-și cinste unul altuia; care beau de asemenea mai multe liqueruri după masă, mai multe halbe de bere, sau vin ori de câte ori le e sete în timpul zilei, etc., fără a se îmbătă nici odată.

Dacă alcoolicele sânt vătămătoare în dosă mare, în dosă moderată aduc vre-un folos organismului? Da, și efectele lor sânt apreciate în terapeutică. Luate în cantitate mică, băuturile spirtoase produc o stare de căldură plăcută asupra stomacului, secrețiunea sucului gastric e activată și apetitul mărit. Mai produce o ușoară simulațiune nervoasă și circulația e activată. Dacă dosa luată de odată a fost mare, se produce o arsură la stomac, secrețiunea sucului gastric e micșorată și apetitul dispăre; se produc vârsături; iar din partea sistemului nervos avem turburările care constituiesc starea de beție.

Ce devine alcoolul în organism? Alcoolul introdus în organism se absoarbe repede și parte din el se arde, transformându-se în acid carbonic și apă, parte se oxidează eliminându-se ca săruri acetate, iar parte din ele se elimină în natură prin diferitele secrețiuni, după ce a străbătut împreună cu sângele tot organismul.

Efectele vătămătoare ale alcoolului. — Accidentele determinate de alcoolism se referă asupra tuturor organelor și mai ales asupra organelor circulației digestive și sistemului nervos. Mușchiul inimii degenerază transformându-se în grăsime și organul devenind gras, moale, fleșcăit, perde puterea de a împinge sângele prin contractia sa; toate arterele — și mai ales artera aortă la esirea sa din inimă — devin inflamate în stare cronică, își pierd elasticitatea lor, se fac tari acoperindu-se cu plăci calcare, de unde rezultă că circulația în diferitele organe nu se mai face bine și se produc atunci boale incurabile de inimă, anevrisme, boale de rinichi, de ficat, hidropică, apoplexii în creier, plămâni, etc. Stomacul inflammat în stare cronică, face ca pofta de mâncare să se peardă, să se producă vârsături în urma mâncării, un alt fel de vârsături de bale dimineata după deșteptare, ulcerări pe stomac cu vârsături de sânge, dureri, arsuri ce se urcă

pe gât și altele. Din prtea sistemului nervos, turburările ce se produc sânt tremurături mai ales ale mânilor, amețeli, paralisii, somnul devine agitat de vise urite, se poate ivi delir sau nebunia alcoolică.

În ce cantitate băuturile alcoolice se pot întrebuiță fără a fi vătămătoare sau care e maximum lor în 24 de ore. — Nici un autor nu a dat un răspuns precis în această privință, cantitatea lor depinzând de felul băuturii și variând de la un om la altul, după vârstă, sex, constituție, profesiune și alimentațiune. Luate în mâncării, sânt mai puțin vătămătoare decât luate în alt timp al zilei și mai ales pe nemâncate. În mod general, se poate admite pentru vin un maximum de jum. litru pe zi luat în timpul mesei. Pentru țuică sau liqueruri, 1—2 păhăruțe pe zi. Pentru bere, o halbă. Berea și vinul pur sânt dintre băuturile alcoolice, cele mai puțin toxice; țuica, rachiul, romul, coniacul, sânt mai toxice; cel mai vătămător e basamacul.

E recunoscut de toți medicii, că dacă alcoolicele s'ar întrebuiță pe o scară mai puțin întinsă, făcându-se un us mai mare de apă curată sau limonade vara, de ceaiu iarna, de cafea sau chocolată în locul țuicii pe nemâncate sau în locul coniacurilor, liquerurilor, etc., ar scădea cu mult numărul boalelor, din care o bună parte sânt produse sau influențate de alcoolism.

Dr. Ioan Poenaru.

D o î n e.

Stă seară pe 'nserat,
Eu bade te-am așteptat
Cu cină,
Cu lumină

Și cu dor de la inimă,
D'am vădut că nu mai vii,
Mi-am pus dorul la pătuți,
Și durat la așternut,
Cu dor m'am acoperit.

Când a fost la mez de noapte,
Am visat un vis de moarte,
Că frumuseța ta cea nouă,
Am visat-o ruptă 'n doue.
— Frunză verde de pe rouă,
Minți că nu e ruptă 'n doue;
Da inima ta e rea,
Ți-i frică că nu te-oii luă.

Mult me mir badeo de tine,
Ce fel de pământ te ține,
De nu vii seara la mine.
— Me ține pământ cu iarbă,
Nu pot veni fără treabă,
Me ține pământ cu florii,
Nu pot veni 'n ori ce sēri.

Nici o boală nu-i mai grea,
Decât cea de dragoste,
De lingoare pēru-ți pică,
La inimă nu te strică;
De dragoste pēru-ți creșce,
La inimă te topeșce.

Audite de la Ion Cepariu, din Oena Sibiului.

Ch. Țapu.

SALON.

Femeia în serviciul civilizației.

Ziarele politice aduc zilnic șcirea despre agitații produse în Franca prin închiderea școalelor, numite congregaționiste, adecă susținute și conduse de membrii congregațiilor religioase din Franca.

Intre cele 5683 grădini Fröbeliane 2904, dintre cele 65.042 școli primare elementare și superioare 18.612 sunt conduse de congregații religioase. La foarte multe școale de stat sunt aplicate ca învățători și învățătoare membri de-ai congregațiilor, dovadă că statul nu se poate lipsi nici la școalele lui de aceste puteri. Cât de bune sunt acestea, se vede și de-acolo că miniștri de cel mai roșu colorit își dedeau fetițele la școalele acestea. Lovitura ce a fost îndreptată-o de astă-dată detentorii puterii de stat în Franca contra societăților religioase, nu e îndreptată numai contra școalelor acestora, ci chiar și contra institutelor de binefacere susținute de ele. Împregiurarea aceasta a indignat chiar și pe republicanii nejidoviți încă. Și nici că se putea altfel. Opera de binefacere prestată indeosebi de femeile ordurilor religioase le-a ridicat așa de mult pe acestea în ochii tuturor oamenilor de bine, încât ordinațiile guvernului au întâmpinat un protest general în întreaga țară.

Cea mai mare greșală s'a comis înse față de ordul Paulanelor, surorile de caritate ale sântului Vincentin de Paula. Espulsarea acestor călugărițe și închiderea institutelor lor e nu numai o greșală politică, dar chiar un păcat. În Paris, în Londra, în New-York, pretutindenți întelnești pe aceste ființe pline de abnegațiune în mahalale, unde domnește mai grozav nefericirea, miseria și vițiile de tot felul. Tot așa le aflăm în cele mai innapoiate ținuturi ale Orientului, unde ori ce progres pare imposibil din cauza decadentei aproape totale morale și fizice. În Persia, India și China, unde reprezentanții unor religii cu mii de ani mai vechi ca cea creștină, — căută să ferească poporațiunea de ori ce înoini, în-telnim mica cruciuliță de lemn pe peptul acestor surori de caritate, cari se apropie de patul fahinului sau al pariei cu acelaș zimbet lin, ca de al bolnavului sërman din o manzardă a Parisului.

Întrebați numai pe soldatul francez, cine l-a îngrijit mai bine, când zăcea în spital și veți vedea cu ce entusiasm are să ve vorbească de acești îngeri ai iubirii de aproape, de Paulane. Dar nu numai soldatul creștin a avut și are prilej să le apreteze, ci și alții. Abd-el-Cader a pus trupele lui să defileze în Damas pe dinaintea unei Paulane și după resboiul româno-ruso-turc a adresat marele vizir în numele sultanului către generalul ordului o scrisoare de mulțumită ținută în termeni foarte caldi.

Paulanele sunt răspândite în număr de vre-o 20.000 pe toată suprafața pământului, fiind în multe locuri unica mărturie a civilizației creștine.

Firea lor o putem înțelege numai cunoscând

înțelepciunea estraordinară a statutelor lor, pe cari le publică acum unele foi franceze. Statutele acestea sunt singure un monument ridicat mărimii umane, considerând mai ales, că sunt făcute de femei simple, fără nume și fără istorie, cari grupându-se în giurul unei femei minunate, numite Le Gras, și-au dedicat viața misericordiei.

În statute se zice:

„Surorile de caritate sunt supuse până la marginile posibilului legilor din statele și obiceiurilor din țările, în cari se așează“.

Ele n'au altă mănăstire decât casele bolnavilor, n'au alte celule, decât odăi închiriate, nu altă capelă, decât biserica cea mai apropiată, nu altă poruncă, decât ascultarea necondiționată, nu alt teren de activitate, decât stradele orașelor, nu alt grilaj, decât razele aruncate de soarele lui Dzeu“.

„Ele nu depun nici unul din acele voturi serbătorești, cari neliniștesc și încurează une-ori spiritele moderne. Lor nu li se impune nici un vot etern, în schimb înse le renoesc în fiecare an în deplină libertate.“

„Fără jurământ păstrează castitatea, sărăcia și ascultarea necondiționată“.

„Penitențele și muncirea corpului le sunt oprite, pentru că ele trebuie să-și dedice săracilor toată puterea lor și întreaga lor sănătate“.

„Ele se scoală la patru ciasuri dimineața și se duc la bolnavii, cărora au să le facă toate serviciile, chiar și cele mai josnice și mai scârboase. Trebuie să supravegheze, în cas de necesitate, și noaptea la acestia și trebuie să supoarte totul, chiar și nerecunoștința“.

„Prietinoasse cu toți, nu le e permis să cultive prietenie cu nime, nici chiar cu colegele lor și nu le e permis să aibă convorbiri private nici chiar cu preoții, la cari se mărturisesc“.

În opoziție cu alte instituții omenești, au fost aplicate statutele acesteia până a nu fi redactate. Fundatoarea, doamna Le Gras, s'a dedicat serbătorește săracilor numai după ce a sevrșit un pătrar de secol acte de misericordie; ea și surorile ei șcieau dară ce promis. Abia în anul 1655 a constituit cardinalul Petz pe Paulane în ord călugăresc și în anul 1668 a întărit Papa statutele lor. În curând s'au răspândit din Paris în alte orașe ale Franciei și azi abia este țară, în care să nu-și desvoalte activitatea lor binecuvântată.

Ele sunt mamele copiilor părăsiți, ficele moșnegilor, învățătoarele tinerimii, mângăitoarele pușcăriașilor. Acestea sunt titlurile lor. Câmpurile de luptă și de epidemii formează micile beneficii ale mării lor meserii, locurile estraordinare de muncă ale obiceiuitei lor bucurii pentru jertfire.

În revoluțiunea cea mare s'au supus tuturor legilor, numai jurământul revoluționar n'au voit să-l facă. Tribunalul de sânge din Angers a condamnat, ca să statueze un exemplu, la moarte pe surorile Mariana Vaillant și Odille Bougard. Ele n'aveau înse să moară moartea rușinoasă pe ghilotină, ci de gloanțele pușcilor, ca niște soldați. Pe locul de esecutare le-a oferit o femeie din popor câte un voal.

— N'am făcut nimic, ca să ne rușinăm, zice cea mai tineră, de aceea nici nu ne vom ascunde fața. Să vadă întreg orașul, cum trebuie să mori pentru credință.

Prima deșarjă a rănit numai pe cele doue jertfe.

Oficerul zguduit în adâncul sufletului său, a vrut să le înduplece din nou la depunerea jurământului.

— Cetățene, îi strigă una din rânite, nu numai că nu jurăm, dar nu voim să ajungem nici suspecte că l-am fi depus.

Cele două surori au căzut și scumpul sânge al celor două fecioare a înroșit o nouă pagină în istoria Franciei.

După revoluție s'a strins turma risipită din nou, continuându-și activitatea ei binefăcătoare.

Față de un astfel de trecut și prezent, sunt îndreptățite vorbele unui orator în una din adunările de protestare, cari s'au ținut în Paris. „Vrea guvernul să smulgă acum cele mai frumoase flori din grădina Franciei, alungând pe aceste surori, cari sunt mărirea timpului nostru, gloria cea mai curată a civilizațiunii noastre ? !”

Nu numai ale Franciei frumoase flori sunt ele, ci podoaba omenirii și o nouă dovadă strălucită, de ce e capabilă inima femeii.

Ana Florea
invătătoare.

Societatea fondului de teatru la Bistrița.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român își va ținea adunarea sa generală din est an în orașul Bistrița, în zilele de duminică și luni, în 25 și 26 august v. (7 și 8 sept. n.) 1902.

Invităm la aceasta adunare generală a Societății pentru crearea unui fond de teatru național român pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai acestei Societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturii românești.

La această adunare generală, conform §-lui 21 din statute, se va decide asupra măsurilor de luat în vederea înființării teatrului național român.

Programa.

I. Ziua primă, duminică, în 25 august v. (7 septembrie n.) 1902 :

1. Președintele deschide adunarea generală la 10 ore a. m.
2. Alegerea a doi secretari pentru ședințele adunării.
3. Raportul general al comitetului Societății asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul casarului despre starea casei și peste tot despre averea Societății.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care să censureze raportul casarului.
7. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care în înțelesul §-lui 5 din statutele Societății va câștiga membri fondatori, ordinari și ajutători pentru Societate.
8. Raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor Societății și a lucrărilor începătoare pentru aducerea în ființă a teatrului național român.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care să studieze raportul și propunerile comitetului de sub p. 8.
10. Se vor citi discursuri corăspunzătoare sco-

pului Societății sau de altă materie literară, ce sunt a se însinua președintelui înainte de adunare.

11. Președintele ridică ședința.

II. Ziua a doua, luni, în 26 august v. (8 septembrie n.) 1902 :

1. Președintele deschide ședința.
 2. Verificarea procesului verbal a ședinței precedente.
 3. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.
 4. Darea de seamă asupra raportului casarului.
 5. Raportul comisiunii asupra raportului general al comitetului și a propunerilor acestei comisiuni.
 6. Raportul comisiunii esmise pentru de a cenzura raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor și a lucrărilor începătoare pentru a se aduce în ființă teatrul național român.
 7. Determinarea locului unde se va ținea adunarea generală pentru anul 1903.
 8. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru autenticarea procesului verbal din ședința II.
 9. Președintele închide adunarea.
- Din ședința comitetului ținută în Brașov, la 8/21 iulie 1902.

Iosif Vulean
președinte.

Dr. Iosif Blaga
secretar.

Programa festivităților

ce se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru național român” în zilele de 7 și 8 septembrie st. n. a. e. în orașul Bistrița.

1. Sâmbătă în 6 septembrie la orele 12 din zi, primirea comitetului la gară și încuarterarea oaspeților.
 2. La orele 8 p. m. „seară de cunoștință” în sala otelului „Regele Ungariei”.
 3. Duminică în 7 septembrie la orele 8 a. m. serviciu divin în biserica gr. cat., la care va cântă corul plugarilor din loc.
 4. La orele 10 din zi ședința I în biserica gr. cat.
 5. „ ” 1 p. m. banchet.
 6. „ ” 3 „ ” serbare populară în restaurantul „Bombardir” de pe promenadă.
 7. La orele 8 seara concert aranjat cu concursul distinselor artiste române : doamna Elena Eitl născ. Florian și domnișoara Virginia Gall, urmat de piesele teatrele :
a, „Treii doctori”, comedie într'un act localisată de Virginia A. Vlaicu.
b, „Ruga de la Chiseteu”, comedie populară într'un act de Iosif Vulcan, — cea dintâi predată de membrii reuniunii meseriașilor români, iar cea din urmă de corul plugarilor români din localitate, în sala cea mare de la „Gewerbeverein”.
 8. Luni în 8 septembrie la orele 9 a. m., ședința II-a în sala de la „Gewerbeverein”.
 9. Seara la orele 8 petrecere cu dans în sala cea mare de la „Gewerbeverein”.
 10. Marți în 9 septembrie la orele 8 a. m., excursiune la băile „Sângeorgiul-român”, eventual în regiunile romantice din Valea Bârgăului.
- Bistrița la 13 august 1902.
- În numele comitetului aranjator :

Gerasim Domide
președinte.

Dr. Victor Onișor
secretar.

Veneția și Campanille.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Lumea toată a fost dureros atinsă săptămânile trecute prin șeirea că vestitul turn al Veneției, cunoscut sub numele de Campanille, s'a cutropit.

De atunci șcirile alarmante nu mai conținesc, prevestind și alte cutropiri ce au să urmeze în viitor.

Aceasta a produs o adevărată panică în orașul lagunelor.

Cu toate acestea s'au luat măsuri ca vechia clopotniță, fala Veneției, să se restabilească.

Ilustrația noastră infățișează admirabila clădire așa cum a stat falnică, drept sentinela a mării.

LITERATURĂ.

Noua lucrare istorică a dlui dr. Aug. Bunea.

În seceta noastră literară, când indolența publicului a stins ori ce activitate, avem o deosebită bucurie putând să anunțăm că iarăș a apărut o lucrare de valoare. Aceasta e noua publicațiune a eruditului canonic din Blaș, dl dr. Augustin Bunea, dată la lumină în zilele aceste sub titlul: „Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici sau Istoria Românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764“. Cu 250 documente române, maghiare, latine, franceze, italiene și germane, publicate în întregime ori în extras. Un volum de 498 pagine în 8°. Precum arată titlul, distinsul autor a scris de asta-dată o epocă foarte importantă a istoriei Românilor transilvăneni, aceea care urmează după Ioan Inocențiu Klein, a cărui istorie ni-o dă tot dsa înainte cu trei ani. Istoria Românilor din timpurile acelea manifestându-se prin activitatea episcopilor, autorul care a scris viața lor, cu tot dreptul poate zice că a scris istoria neamului întreg. O lumină în mijlocul întunericului de atunci, a fost deschiderea școalelor din Blaș; iată cuvântul pentru care autorul ne face descrierea amănunțită a istoriei lor. Descriind activitatea episcopului gr. cat., autorul în acelaș timp ne prezintă fazele prin cari a trecut biserica gr. or. română de la 1701 și mai vârtos de la 1751 până la 1767. Astfel avem o oglindă a epocii. Ceea ce lucrării dlui Bunea îi dă o valoare deosebită, este faptul că aceea se bazează pe o mulțime de documente noue, scoase din multe archive, cari aici se publică întâia-ori. Grație acestor izvoare, se varsă lumină în multe chestiuni nelămurite încă și se restabilește adevărul în unele puncte explicate fals pân' acuma. Cartea întregă este rodul unei munci, care face onoare autorului și mișcării literare de dincoace de Carpați. Semnalăm deocamdată atât. Volumul, tipărit frumos în tipografia seminarială din Blaș, costă 4 cor. 50 fileră; pentru România 5 lei.

Alcoolismul în România. Premiul Adamachi, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Alcoolismul în România“. (Decis. 24 martie 1898). Lucrarea va cuprinde: I. Un studiu statistic asupra consumațiunii diferitelor băuturi spirtoase în raport cu populațiunea. II. Compozițiunea băuturilor spirtoase consumate: a, produsele distilațiunii vătămătoare sănătății; b, esențele întrebuințate la noi și acțiunea lor fiziologică; c, influența materiilor

prime stricate asupra produselor distilațiunii. III. Patologia alcoolismului: cercetări originale și critice asupra boalelor și leziunilor produse de alcoolism în România, în raport cu compozițiunea alcoolului consumat. IV. Raportul între alcoolism și diferite alte boale răspândite în țară. V. Consecințele morale și economice ale alcoolismului, cu date statistice. Lucrarea va fi basată pe cercetări originale. Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembrie 1902.

TEATRU.

Societatea fondului de teatru român în Bistrița, după toate semnele, va avea o frumoasă adunare generală. De o parte importanța acestei întruniri, care are să ia hotăriri în privința mersului viitor al Societății, — de alta programa ce publicăm în nr. prezente, atrag atențiunea publică. Este prima-dată, că în adunarea acestei Societăți se manifestează toate păturile noastre, dându-și partea lor de muncă inteligentă, meseriașii și poporul. Salutăm din inimă acest măreț entuziasm și urăm succesul cel mai strălucit!

Serată musicală-teatrală în Varadia. Tinerimea școlară din Varadia și impregiurime a araujat în 19 august n. o serată teatrală-musicală sub conducerea dlui Romul I. Mioc student. Programul: 1. Musicescu: „Recunoștința“, cor pentru 3 voci egale. 2. Cuvânt de deschidere, ținut de dl V. Birlea, student. 3. Musicescu: „Hora junilor“, cor pentru 3 voci egale. 4. Alecsandri: „Biserica risipită“, rostită de I. Mioc student. 5. Musicescu: „Ca o zi de primăvară și Moartea vitează“, ambele coruri pentru 3 voci egale. 6. V. B.: „În școala dragostei“, monolog rostit de dl P. Nica student. 7. I. Vidu: „Sborul“, cor pentru 3 voci egale. 8. Coșbuc: „Dușmancele“, rostit, de dșoara S. Catina. 9. Costescu: „Cetatea luminei“, cor pentru 4 voci egale. 10. Vulcan: „Dialogul dintre Goron și Stan“, fragment din: Mireasă pentru mireasă, rostit de dnii R. Mioc și V. Birlea studenți. Apoi joc.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Punerea petrii fundamentale la catedrala din Sibliu s'a serbat luni în 5/18 august cu pompă strălucită. Dimineața s'a oficiat o liturghie în biserica suburbiului Iosefin, pontificând Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu. Apoi s'a făcut procesiune la locul unde se edifică noua catedrală. Aici s'a ținut sfințirea apei, cu care ocaziune în. Pr. Ssa a rostit o cuvântare. Apoi s'a cetit actul comemorativ, care s'a așezat în peatra fundamentală, coborită în groapa săpată la locul peste care va sta altarul; în. Pr. Ssa a lovit-o de trei ori cu ciocanul. Apoi a stropit mulțimea cu apă sfințită și cortegiul s'a întors la reședință.

Protopop nou în Cluș. Aflăm cu bucurie, că consistoriul arhiepiscopesc din Blaș a ales dintre zece candidați protopop gr. cat. al Clușului pe dl dr. *Elie Dăian*. Felicitările noastre atât alesului, cât și parohiei și cercului protopopesc!

Pentru școală. Dl *Mihail Gomboș*, proprietar în Vidra-de-sus, a depus la institutul de credit și economii „Doina“ din Câmpeni 1000 de coroane pen-

tru edificarea școalei din Ponorel, care peste 2—3 săptămâni va fi gata.

Un învățat român. în străinătate. Aflăm din ziare, că dl dr. I. Grințescu a fost numit docent pentru botanică la facultatea filosofică din Geneva. Frumos! Inse de ce ne risipim noi puterile în străinătate?

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Aurel Oprea* candidat de avocat și dsoara *Zoe Adamovici* din Bobalna s'au logodit. — Dl *Valeriu Veru* și dsoara *Maria Macaveiu* se vor cunună la 31 august în biserica gr. cat. din Archiud. — Dsoara *Friderica Erdelyi* din Beins și dl *Gustav Waldschütz* din Sternberg s'au logodit. — Dl *Nicolae Miuta* învățator și dsoara *Lucreția Petcu* s'au logodit în Satul-nou.

Prințul Carol nu se duce la Iași. Am publicat în nr. trecut, că prințul Carol se va duce la Iași spre a urmă cursurile școalei militare. Acum aflăm, că prințul nu se va duce acolo, căci este încă într'o vârstă prea fragedă spre a urmă cursurile chiar ale anului prim și mai ales spre a fi despărțit de părinții sei; mai târziu, la vârsta corespunzătoare, va urmă clasele gimnasiale în București și va face examenul la Iași.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și împrejurime se va întruni în adunare generală la 24 august n. după miezăzi la 3 ore în școala gr. cat. sub presiul dnei Maria Moldovan, secretară dna Maria Necsa.

Asociațiunea la Oravița. Convocare. În sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă în adunare generală ordinară la Oravița pe zilele 14 și 15 septembrie st. n. 1902. Programul adunării este: Ședința primă. Duminică în 14 septembrie st. n. 1902, la orele 11 înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Constatarea delegațiilor prezente. 3. Raport de pe activitatea comitetului central în anul 1901. 4. Alegerea comisiunilor; a, pentru examinarea raportului general; b, pentru examinarea rațiociniului pe anul 1901 și a proiectului de budget pe anul 1903; c, pentru înscrieri de membri. 5. Propuneri eventuale. La orele 5 după amiază ședința festivă a secțiunilor științifice-literare. Ședința a doua. Luni în 15 septembrie st. n. 1902, la orele 10 înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Rapoartele comisiunilor. 2. Fixarea locului pentru proxima adunare generală. 3. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale. 4. Închiderea adunării generale. Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris presiului Asociațiunii (în Sibiiu, strada Morii nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală. Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” ținută la 16 august 1902. Dr. *Alexandru Mocsonyi*, m. p. președinte. Dr. *Ilie Bew*, m., secretar II.

Numiri românești de insecte. Dl S. Fl. Marian, membru al Academiei Române, profesor la gimnaziul din Suceava, face prin noi apel la cetitorii nos-

tri rugându-i să-i trimită numiri românești de insecte cu datinele, credințele și legendele împreunate cu dânsese. Acum ar fi timpul cel mai potrivit pentru asemenea lucru, căci acuma se arată cele mai multe insecte.

Împăratul Vilhelm și musica wagneriană. Împăratului Germaniei nu-i place musica wagneriană și preferă pe cea italiană și franceză. Întrebat în această privință, nu a esitat să zică că musica lui Wagner e prea... sgomotoasă. Judecata împăratului a scandalizat pe nenumărații wagnerieni, și unul din ei, doctorul Richter, a început prin ziare o campanie agresivă și violentă în contra pretențiunilor artistice ale suveranului. Ministrul de interne al Germaniei a creșut de datorita sa de a face raport împăratului spunând că e necesar intentarea unui proces de *lese-majestate* contra doctorului. Dar împăratul a pus următoarea rezoluție pe raport: „Nu e vorba de lese-majestate, dar de o *chestiune de ureche*”.

Noi oficeri români. Între cei 40 elevi absolvenți ai școalei militare din Sibiiu sunt în anul acesta și următorii Români, locțiitori de oficeri: Pompeiu Andrea (primul în curs) din Ighiu, Sim. Lateș, Șerbeni, Gh. Muntean, Sinte, Ovid Ivașcu, Abrud, I. Albon, Dostat, Nicolae Mărginean, Sighișoara, Traian Popa, Șinca-nouă, Moise Riscuța, Riscuțița, Valeriu Șandor de Viști, Belgrad, Ștefan Turtorean, Horodnicul-de-sus, Em. David, Sebeș, Alesandru Maniu, Ucea-de-jos, I. Posmușian, Ragla.

Petreckeri de vară se vor aranja: în *Gherla* de tinerimea academică din comitatul Solnoc-Doboca, în 28 august n., președintele comitetului anjator e dl avocat dr. Vasiliu Ramonezai; — la *Pâncota*, comitatul Arad, de tinerimea română, în 15/28 august, în otelul „Crucea albă”; — în *M. Tioara* la 28 august în pavilionul erarului, de comuna bisericească gr. cat.; — în *Garghiu* la 28 august de tinerimea română, în folosul mesei studenților din Blaș.

Au murit. *Carolina Orbonaș* n. Marinovici, văduva fostului avocat Mihail Orbonaș de Vajda-Hunyad, în Reghinul-săsesc la 15 august n., în etate de 64 ani; — *Ioan Măcelar*, proprietar în Sângătin, la 14 august n., în etate de 66 ani; — *Diamandi Dușoiu*, comerciant, în Brașov, la 13 august n., în etate de 35 an; — *Ana Hodoș* n. Gheaja, soția preotului Vasile Hodoș, preot în Ielandul-mare, la 2/15 august, în etate de 62 ani; — *Ioan Pop* preot gr. cat. în pensie, în Chechiș (Sălagiu), la 14 august, în etate de 68 ani.

Călindarul săptămânei.

Dum. a 10-a după Rosale. Ev. dela Mat. cap 14, gl. 8. Soarele răsare 5 o. 6 m. dim. — Apune 6 o. 58 m. p. m.

Ziua sept.		Călindarul vechiu		Călind. nou	
Duminică	11	S. Eplu, C. Nifon	24	Bartolomeu	
Luni	12	M. Foțiu și Anic.	25	Reg. Ludovic	
Marți	13	Cuv. păr. Maxin	26	Zefrin pp.	
Mercuri	14	S. prof. Michea	27	Iosif	
Joi	15	† Adorm. Pr. Maria	28	Augustin	
Vineri	16	Ad. ic. Dlui Dion	29	† Tai. c. Ioan	
Sămbătă	17	S. m. Miron	30	Beniamin	

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.